

אין עור מליבדו
על יחיד ומיוחד

בית שלמה

פרוייקט ה'תשנ"ב כסא ודארץ' קדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי

פרשת בשלח
תשפ"ג
גליון 325
נא לשמור על קדושת הגליון
נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר
אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' זאב ב"ר משה חיים
הרה"ק משולם זושא ב"ר אהרן יוסף
הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבויוגן ב"ר יצחק
הרה"ק רבי שלום מזרחי רידיע שרעבי
הרה"ק רבי יוסף יצחק ב"ר שלום דובער
רבי יהודה צבי הכהן מסאמבור ב"ר אורי
הרה"ק רבי דוד יהודה לייב מקאזאטין ב"ר
אברהם יהושע העשיל מסקווירא
הרה"ק רבי יהודה יעקב שמשון שפירא
מוזאסלאס ב"ר פינחס מקאריץ
הרה"ק רבי מרדכי מלעבוויטש ב"ר נח
רבי יוסף מנחם בריזל מנאנאש ב"ר יעקב
הגה"ק רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש
הרה"ק רבי יחיאל ב"ר שרגא פייבל
הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד מראדזימין
ב"ר יעקב אריה
הגה"ק רבי שלום מרדכי הכהן ב"ר משה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע
יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"פן ינחם העם בראתם מלחמה ושובו מצרימה" (י"ג, י"ז)

כאשר יראו בני ישראל שצריך לעשות מלחמה עם היצה"ר יש סיכוי שיתחרטו על שרצו לצאת מתוך עבדות מצרים היינו התאוות ויש חשש שיחזרו לסורם כי האדם רוצה תמיד כמה שפחות להתאמץ וברגע שנתקל בבעיה יכול ליפול ברוחו ולהתייאש במיוחד אם הוא נמצא בחברה לא טובה שזו משפיע על שיקול הדעת של האדם כי כשהמקום טהור המחשבות טהורות וישירות אך במקום הטומאה הכל הפוך ולכן לא רצה הקב"ה להוביל את עם ישראל דרך ארץ פלשתים שהוא מקום הטומאה כידוע ויש חשש כי בראותם שם מלחמה יעלה במחשבתם לחזור למצרים במקום לחשוב להלחם ברע

"ויסעו מספת ויחנו באתם בקצה המדבר" (י"ג, כ')

ידוע שכדי לקנות את התורה יש להיות בענווה בחינת שייף עייל והעניו זוכה לשמוע בקול החכמים וללמוד מהם תורה אך יש על האדם לזכור כי גם אחרי שלמד צריך הוא להישאר בענווה ולא להחזיק טיבותא לנפשיה ולהתגאות על ידיעותיו בתורה בחינת שייף נפיק וניתן לרמוז עניין זה בפס' הנ"ל שכן ויסעו מסכת זהו האדם שהיה עניו בתחילה וזכה להסכית ולשמוע בקול החכמים כמו שכתוב "וידבר משה והכהנים אל כל ישראל לאמר הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך" (דברים כ"ז, ט') ורש"י על אתר מפרש שקאי על התורה היום הזה נהיית לעם - בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית" זה שנאמר ויחנו באתם אותיות אמת הרומזת לתורה הנקראת אמת כנודע אך באה התורה ומלמדת שגם אחרי שהאדם קנה תורה צריך הוא להיות עניו ביותר זהו שנאמר בקצה המדבר הרמוז לענווה כנודע וכן כותב מוהר"ן ז"ע

בעניין הענווה וקניין התורה "כפי שמשבר גארתו פן הוא זוכה לתורה, ועל-ידי זה זוכה לקרב רחוקים לשם יתברך, שעל-ידי זה נתגדל ונתעלה כבודו יתברך, ומעלה הכבוד לשרשו וזוכה ליראה, ועל-ידי זה זוכה לשלום בית, שלום בעצמיו, ועל-ידי זה זוכה לתפלה ועל-ידי זה זוכה לשלום הפללי, שלום בכל העולמות יש עננה שהיא תכלית הגדלות, דהינו שהוא ענו מחמת שהוא יודע שהגדלות מבזה מאד, על-כן הוא ענו פדי להתקרב ולהתפטר. נמצא שהוא ענו בשביל גדלות וכבוד. על-כן צריכין להשפיל על דרכיו ולהתרחק מהגדלות בתכלית עד קצה אחרון כמו שאמרנו הכמינו וזכרונם לברכה: מאד מאד הוי שפל רוח, כי הגדלות הוא בחינת שבע בתי עבודה וזה שעל-ידי זה גלו ישראל מארצם ועל-ידי זה עדין לא חזרנו לארצנו, מחמת שרודפים אחר הכבוד על-ידי הגדלות" (ליקוטי עצות ערך ענווה)

"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (י"ד, י"ד)

כתב הרה"ק רחמים חי חויתא הכהן בספרו מנחת כהן "פירשו חכמי המוסר דרך רמוז כי היצה"ר מקטרג על ישראל לפני הקב"ה על העבירות שעושים והוא מליץ בעדם שעכ"פ היותר גרוע שבישראל הוא טוב מן היותר טוב שבעכו"ם וחוזר ומקטרג שבבית תפלותם של האומות כלם אינם מדברים בהם דברים בטלים אבל ישראל מדברים דברים בטלים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שלהם ועל קטרוג זה לא ימצא הקב"ה תשובה להליץ בעדם וזהו ה' ילחם לכם להליץ בעדכם על כל קטרוגי היצה"ר שמקטרג עליכם אך בתנאי שאתם תחרישון שלא תדברו דברים בטלים בבהכ"נ ובבתי מדרשות ע"כ ובוזה יבואר כוונת הכתוב באיוב מי יתן החרש תחרישון ותהי לכם לחכמה ר"ל מי יתן החרש תחרישון בבתי כנסיות וגו' ותהי לכם לחכמה שבוזה תנצחו ליצה"ר ואני אלחם בעדכם להשיב על קטרוג"

"ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" (ט"ו, כ"ו)

נכתב בספר מנרת הזהב "שמעתי מהרב הצדיק מו"ה צבי מענדיל נ"י שביאר מה שאמר הכתוב (הושע ז') כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים היינו בכל פעם שהקב"ה שולח להם רפואה וחסדים ורחמים מרובים נגלה להם בעיני עצמם עונותם כי משיגים על ידי זה להרגיש בעונותם וזהו שאמר ברבינו הקדוש שאמר (עירובין פה ע"ב) פנו מקום לבן מאה פנו מקום לבן מאתים כי כל אדם אשר הוא בחכמת אמת כל מה שיש לו יותר השפעה וחסד יותר משיג גדולת הבורא ברוך הוא וזהו שאמר כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך היינו שלא אצטרך לשים עליך להענישך בזה כי אני ה' רופאך היינו שאשלח לכם רפואה והשפעה וגודל החסדים ורחמים מרובים וזהו בעצמו כמעט העונש כי בזה תשיגו גדולתו ותשובו על עונותיכם עד שזרונות יהיו נעשים כזכיות וזהו שאמר (תהילים ס"ב) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו פירוש לפי מעשהו אתה משפיע לו רב טוב עד כאן לשונו הקדוש (שפתי צדיקים פ' חיי שרה)

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר- וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה וַיּוֹתְרוּ אַנְשִׁים מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וַיִּרְם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֵשׁ וַיִּקְצַף עֲלֵהֶם" (ט"ז י"ט - כ')

ידוע מספרי המוסר שכל מה שאדם אוכל מעבר למה שהוא צריך לעבודת ה' הולך ל"ט"א וכן אחרי מותו של האדם אם אדם לא קידש את גופו באכילה ושתייה כנדרש בחינת צדיק אוכל לשבע נפשו התולעים אוכלים את בשרו ניתן לראות רמז לדברים בפסוק שכן ידוע כי עולם הזה נקרא לילה עולם הבא בוקר אומר משה רבנו אל יותר ממנו איש עד בוקר היינו יש לאכול רק כדי צורכו של האדם בעולם הזה ולא יאכל אדם יותר מכפי צרכו לעבודת ה' שאם אין האדם עושה כן וירם תולעים ויבאש היינו הבשר בקבר מסריח ומעלה תולעים האוכלים את הבשר שנוצר על ידי אכילת היתר של האדם שאכל יותר מכדי צורכו לעבודת ה'

משנת הצדיק - הרה"ק חכם יהודה אלבז זצוק"ל זי"ע - ט"ו בשבט (שני)

חכם יהודה אלבז נולד לאביו הרב משה בשנת תק"ל (1770) בצפרו שבמרוקו. ראשית תורתו למד מאביו חכם משה אלבז, ומחכמי עירו צפרו. חכם יהודה אלבז נשא לאישה את רבקה בתו של חכם שאול ישועה אבוטבול זצ"ל שהיה רבה הראשי של צפרו, ונולדו להם ארבעה ילדים. בשנת תקס"א (1801) חכם יהודה אלבז התמנה לדיין בצפרו על ידי חכמי פאס - חכם שאול סרירו וחכם רפאל אבן צור. לימים, חכם יהודה אלבז הפך הפוסק הבלעדי בעירו צפרו. חכם יהודה אלבז שימש גם כמוהל והיה ידוע בחוכמתו ובצניעותו הרבה. הרב יהודה אף היה נותן חלקו במס, ומלווה כסף לקהל עדתו. כמו כן היה ידוע באהבתו הרבה לארץ ישראל, קיבל ועודד הגעת שליחי דרבנן לעירו כדי שיערכו בה מגביות לטובת היושבים בארץ ישראל.

חכם יהודה אלבז נפטר ביום ט"ו בשבט תר"ז (1847) ונטמן בעיר צפרו. חידושיו של חכם יהודה יצאו לאור לאחר פטירתו ואוגדו בספרים: 'שבות יהודה' - על התנ"ך, חידושים ביאורים ודרושים שונים, 'שבות יהודה' - שו"ת.

וכך כתב הרב כיצד יש ללמוד את התורה הקדושה "והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה - צריך האדם להיות זחיר ונוהר בעסק התורה בכל כוחו ולא יתבייש משום אדם קטון וגדול יחדיו ילמד מהם, ולא יקפיד ויחשוב עצמו כמי שאינו, וכמאמר דוד המלך עליו השלום: 'מכל מלמדי השכלתי' וכל מה שילמוד האדם יאמר: עדיין לא השגתי כלום ולא קניתי שלימות בעסק התורה, שבעשותו כדברים אלו מובטח אני בו שיזכה לרום המעלות בעסק התורה, והלך ומוסיף כאור היום הולך ואור... מאין - אדם שחושב עצמו כמי שאינו בזה, ודאי תמצא ותורתו מתקיימת בעדו, כי מאחר שחושב עצמו 'אין' ולהבל דמה, לא יתבייש ללמוד מכל אדם ודאי שהחוכמה תמצא בו. ואי זה מקום בינה? נכונה שצריך גם כן האדם להתבונן בדברי חבירו או רבו, ואם לא הבין בפעם א' וב' יחזור ויאמר: עדיין לא הבנתי, כי אין תכלית עסק התורה הוא קולות וברקים והאדם חושך בעדו ולא ידע... וכמאמר התנא באבות: 'ועל שלא שמע יאמר לא שמעתי' - ושמע הוא לשון הבנה."

עוד כתב הרב בעניין קדושת ארץ ישראל "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" - ונראה לומר שדרך העולם הוא שבמקום דירת האב שם דרים בניו אחריו, לפי שהורגלו שם, ועוד 'חן המקום על יושביו'. ולזה אמר: 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו'. ושמה תאמר: הטעם האמיתי הוא לפי שהיא ארץ מגורי אביו, וכמו שנאמר שדרך העולם כך הוא לזה, חזר הכתוב לומר: 'בארץ כנען' - בסיבת שהיא ארץ כנען שהיא קדושה ותמיד עיני ה' אלוהיך בה, וזהו הטעם העיקרי".

וכך כתב הרב בעניין הצדקה "ויבוא יעקב שלם עיר שכם" - פירש רש"י זכרוננו לברכה: שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו. - 'שלם בגופו' - דהיינו: שהחיה אבריו וגידיו על ידי עשיית המצוות וזהו שלמות הגוף. וכי תאמר: מי יעצור כוח לשמור ולעשות את כל דברי התורה הזאת בכללותו? ומה גם שיעקב אבינו עליו השלום, שהיה בחו"ל, והרבה מצוות התלויות בארץ וכמה מצוות שאין ביד האדם לעשות, לזה בא כמשיב: 'שלם בממונו' - דהיינו שהיה עושה צדקה בכל עת, וזהו שלמות הממון לשיקרא ממונו בעשות האדם ממנו צדקה, אזי יקרא ממונו בעצם, וזהו דקדוק 'שלם בממונו' ועל ידי מצוות הצדקה שהיא שקולה ככל המצוות החיה את גופו בכללותו.

ועוד כתב הרב בעניין הגאולה "שיר המעלות שמחתי באומרים לי בית ה' נלך" - שבא לרמוז על התועלת האחד, והכוונה באומרו 'בית ה' נלך' - בנו"ן הרבים, ולא אמר: אלך - הוא לרמוז על האחידות איש את רעהו ידוברו יתלכדו ולא יתפרדו, דהיינו שבשפה אחת ועצה אחת, אנו מסכימים שלבית ה' נלך כולנו כבנופיה אחת, וזה ודאי שמחה גדולה עד מאוד על היות עם בני ישראל גוי אחד בארץ והיו אחד."

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

אמרי מהרי"ן - הרה"ק רבי יעקב נפתלי ב"ר יצחק איזנברג מסאמבאר זצוק"ל זי"ע

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מְמַטֵּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקַטּוּ דִבְרֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרַתִי אִם לֹא" (ט"ז, ד')

"ולפרש סוף המקרא למען אנסנו הילך בתורתנו אם לא יראה בנקדים מאמרם ז"ל והנה טוב מאד זה יצה"ר והוא דאילולי יצה"ר ה"י האדם מוכרח לעבודת קונו ולא ה"י לו בחירה ובטל שכר ועונש כמאמרם ז"ל לפי זה אילו נתן הקב"ה המן בזכות ישראל וכשישראל חטאו ה"י נפסוק זאת היתה מוכרחת להן לעבודת הבורא ובטלה הבחירה לזאת נתן המן בזכות משה דאף אם יחטאו ישראל לא יפסק השפע בזכות משה והבחירה בידם חפשיות ובזה יתראה ויתגלה טוב לבבם שמוסרין נפשם ומכניעים יצרם לעבוד קונם ויזכה לשכר בזה ובבא וזהו למען אנסנו הילך בתורתנו אם לא והבחירה תה"י חופשיות בידם ויתגלה טוב מצפון לבבם ובזה יזכה לשכר הצפון

סגולה לפרנסה - פרשת המן

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרִן אָמֹר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרְבוּ לִפְנֵי ה' כִּי שָׁמַע אֵת תַּלְ נַתִּיכֶם (ט"ז, ט')

ידוע ומפורסם כי ישנה סגולה לקרוא את פרשת המן שניים מקרא ואחד תרגום כסגולה לפרנסה ונשאלת השאלה מה טמון בתוך פרשת המן שיש בה את הכוח לגרום שליהודי תהיה בעז"ה פרנסה וברור העניין כי פרשת המן מלמדת את היהודי להאמין כי פרנסה משמים ויש בידי הקב"ה הרבה דרכים לפרנס את האדם גם אם צריך להוריד לו מן משמים וע"י אמונה זו זוכים לפרנסה בשפע אך ניתן לראות בס"ד עניין נוסף הנרמז בפרשה זו שכן אנו מוצאים בתחילת פרשת המן כי משה פונה אל אהרן שהוא זה שיאמר לעדת ישראל שיקרבו לפני ה' כי ה' שמע את תלנתיכם ונשאלת השאלה מדוע שלח משה את אהרן להגיד דברים אלו אלא ניתן לתרץ כי ידוע שאהרן היה עושה שלום בית בין איש לאשתו והרבה פעמים